

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Uitspraak van de Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg te Venray zoals bedoeld in hoofdstuk 10.6 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (verder Wvggz).

Betreft de klachten van de heer XXXXXXXXXXX, klachtnummers 2021/041 en 2021/043.

Datum binnenkomst van de klachten: 03-05-2021.

Datum behandeling van de klachten: 18-05-2021.

Datum schriftelijke uitspraak: 26-05-2021.

De klachtencommissie Wvggz te Venray heeft zich beraden over de klachten van de heer XXXX XXXXXX, geboren op XXXXXXXXXXX, aan wie ten tijde van het indienen van de klachten op grond van een crisismaatregel en daar op volgende voortzetting van de crisismaatregel verplichte zorg werd verleend door het Vincent van Gogh. De heer XXXXXX zal verder worden aangeduid als klager. Klager verbleef binnen het Vincent van Gogh, locatie XXXXX, afdeling XXXXXXXXXXXX. Klager is inmiddels met ontslag (per XXXXXXX) en verblijft te XXXXX aan de XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX.

1. Verloop van de procedure

Op 30 april 2021 ontving de klachtencommissie van klager twee niet ondertekende klachtformulieren. Op 3 mei 2021 ontving de klachtencommissie de ondertekende klachtformulieren. Deze klachten zijn door de klachtencommissie geregistreerd onder de klachtnummers 2021/041 en 2021/043.

Kort samengevat klaagt klager over de beperking van zijn bewegingsvrijheid per 21 april 2021, respectievelijk 26 april 2021 (klachtnummer 041) en de vaststelling dat klager ten aanzien van beide voornoemde beslissingen wilsonbekwaam was (klachtnummer 043). Klager heeft tevens verzocht om aan hem een schadevergoeding toe te kennen.

De door klager bestreden beslissingen zijn genomen door respectievelijk XXXXXX (21 april 2021) en XX XXXXXXXX (28 april 2021), opvolgend zorgverantwoordelijke psychiaters. Verweer is gevoerd door de heer XXXXXXXX, verder te noemen verweerder. Verweerder heeft een verweerschrift ingediend op 14 mei 2021.

Klager werd in deze klachtenprocedure bijgestaan door mevrouw XXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon en verder te noemen PVP. Door de PVP is op 18 mei 2021 nog een schriftelijke toelichting aan de klachtencommissie toegezonden, ter toelichting en als aanvulling op het door haar namens de klager ter hoorzitting reeds gevoerde verweer.

Klager heeft de klachtencommissie toestemming verleend om, indien nodig, zijn (medisch en verpleegkundig) dossier in te zien.

Vanwege Covid 19 heeft de klachtencommissie met instemming van alle betrokkenen op 18 mei 2021 een digitale hoorzitting gehouden via MS Teams.

Klager, bijgestaan door de PVP, en verweerder zijn toen in persoon verschenen.

Het onderhavige schriftelijke oordeel is door de klachtencommissie vastgesteld op 26 mei 2021.

Dezelfde dag is een exemplaar van dat schriftelijke oordeel aan klager, verweerder, de directie van het Vincent van Gogh, de geneesheer-directeur en aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd toegezonden.

2.1. Standpunt klager

Klager ontkent depressieve gedachten te hebben gehad. Hij gaf zijn leven op dat moment een 9,5. Als klager al boos is geweest, dan was dat van korte duur en kwam die boosheid niet voort uit de ontregeling, maar irritatie, omdat klager niet langer op de piano in het ziekenhuis mocht spelen dan 4x

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

een half uur per dag. Juist dat piano spelen geeft klager rust. Klager moet ook piano spelen oefenen met het oog op toelating tot het conservatorium. Klager ontkent dat er sprake was van een manische ontregeling zodat er ook niet kan worden gesproken over een ernstig nadeel. Klager is verder van mening dat hij zich in staat achtte de gevolgen van zijn beslissingen te overzien. Klager ontkent niet dat hij agressieve uitlatingen heeft gedaan maar kwalificeert die uitlatingen niet als bedreigingen.

De PVP geeft namens klager nog aan dat aan de formaliteiten is voldaan maar dat het vermelden van de maximale data van de duur van de beperking onrust veroorzaakt. Wel is de PVP van mening dat op de mededeling 8:9 Wvggz meerdere vormen van verplichte zorg worden vermeld zodat niet duidelijk is wat de reden was om nu juist de vrijheden van klager te beperken. Het roekeloos rijgedrag kan niet de reden zijn omdat klager zijn autosleutels bij opname heeft ingeleverd. Het beperken van de bewegingsvrijheid is niet doelmatig om bedreigingen te voorkomen. Verder wijst de PVP op het feit dat er ondanks de vaststelling dat klager wilsonbekwaam was er geen vervolprocedure is gestart voor het vinden van een mentor en vraagt zij zich af of de geneesheer-directeur en de officier van justitie wel zijn geïnformeerd over die vaststelling.

2.2. Standpunt verweerder

Aanvankelijk was er sprake van een vrijwillige opname per 20 april 2021 maar dat werd per 21 april 2021 een opname op grond van een crisismaatregel. Klager lijdt aan een bipolaire 1 stoornis en bemerkte zelf een manische ontregeling met een eufore stemming, toegenomen activiteit en een paranoïde gedachtegang. 4 weken voor de opname heeft de zus van klager suïcide gepleegd. Klager zelf is eveneens suïcidaal en heeft in het verleden meerdere serieuze suïcidepogingen ondernomen. De dag na de opname bedreigt hij via een whatsappbericht zijn ambulante behandelaar. Klager wil dan met ontslag en als aan hem kenbaar wordt gemaakt dat er dan een crisismaatregel wordt aangevraagd reageert klager geagiteerd en is dreigend naar de verpleging. Er is dan sprake van een manische episode met een ontbrekend ziekte-inzicht en ziekte-besef. De vrijheden van klager worden eerst beperkt tot vrijheden onder begeleiding. De reden voor de beperking is het risico op agressie naar behandelaar en personeel, maar op dat moment ook het verhoogde suïciderisico vanwege een recente langdurige depressie met doodswens en de eerdere pogingen tot suïcide.

Op 22 april 2021 onttrekt klager zich aan de verpleging maar wordt die avond door de politie weer naar de kliniek gebracht. Dan blijkt dat hij zijn ex-vriendin met de dood heeft bedreigd en dat hij videoberichten over het Vincent van Gogh op zijn Facebook heeft geplaatst. Dat alles is reden om de vrijheden verder te beperken en wordt hem alle verlof ontzegd. Vanaf 26 april 2021 worden vrijheden opgestart, aanvankelijk 4x een half uur en per 30 april 2021 geen beperkingen meer. Verweerder begrijpt wel dat klager piano wilde spelen (dat kon in de hal van het ziekenhuis) maar de vrijheidsbeperking was noodzakelijk om de veiligheid van klager en anderen te waarborgen. Piano spelen is volgens verweerder niet noodzakelijk voor herstel. Tijdens de gehele opname en zelfs nog bij het ontslag was er sprake van een manische ontregeling. De vermelding van roekeloos rijgedrag bij opname was niet van doorslaggevende betekenis voor de opname (verweerder wist ook niet dat klager de autosleutels had ingeleverd): dat was de agressie naar anderen. Ook de beoordelend psychiater en de arts hebben zich bedreigd gevoeld. Het toepassen van beperkingen in de bewegingsvrijheid was volgens verweerder de minst ingrijpende maatregel om ernstig nadeel voor klager en anderen af te wenden. Bij de eerste beperking speelde het suïcidegevaar ook een rol, bij de beperking met ingang van 26 april 2021 niet meer.

Anders dan klager oordeelde verweerder klager wilsonbekwaam: klager was niet in staat om de gevolgen van zijn beslissingen te overzien: er was sprake van een manische ontregeling en hij bedreigde meerdere personen waarbij dat gedrag voortkwam uit de ontregeling en geen welbewuste en overwogen keuze van klager was.

Verweerder geeft aan dat hij verplicht is een maximale termijn te noemen in de schriftelijke beslissingen maar altijd aan betrokkenen uitlegt dat het ook veel korter kan duren, afhankelijk van de ontwikkelingen in het toestandsbeeld gedurende de opname.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Tenslotte geeft verweerder aan dat de geneesheer-directeur in kennis is gesteld van de vaststelling dat klager wilsonbekwaam was. Omdat er sprake was van een tijdelijke wilsonbekwaamheid is geen procedure gestart voor het vinden en benoemen van een mentor.

3. Beoordeling van de klacht

3.1. Algemene overwegingen ten aanzien van de klacht

3.1.1. Klager heeft de klachten gebaseerd op art.10.3 Wvggz en is dus ontvankelijk in de klachten.

3.1.2. De klachtencommissie is bevoegd om van deze klachten kennis te nemen.

3.1.3. Nu de klachten betrekking hebben op niet meer actuele beslissingen (klager is met ontslag) zal de klachtencommissie binnen 4 weken na ontvangst van de klachten schriftelijk uitspraak doen.

3.1.4. De klachtencommissie komt aan een inhoudelijke beoordeling van de klachten toe.

Een belangrijk uitgangspunt voor de inhoudelijke beoordeling van klachten in het algemeen, is het recht van de patiënt op bescherming van zijn lichamelijke en geestelijke integriteit en diens recht op privacy. Inbreuken daarop moeten een wettelijke basis hebben. De Wvggz biedt een basis om die inbreuken te rechtvaardigen mits aan de in die wet gestelde voorwaarden wordt voldaan.

De verplichte zorg kan op grond van art.3.3. Wvggz alleen worden verleend als een persoon als gevolg van een psychische stoornis risico's op ernstige benadeling van zijn eigen lichamelijke of geestelijke integriteit oproept of dat oproept voor anderen (oorzakelijk verband tussen de psychische stoornis en het aanzienlijke risico op ernstig nadeel voor de persoon zelf of voor een ander), er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid bestaan, er geen minder bezwarende alternatieven zijn die voor die persoon ook het beoogde effect sorteren, de verplichte zorg, gelet op het beoogde doel van de verplichte zorg evenredig is, en het tenslotte redelijkerwijs is te verwachten dat de te verlenen verplichte zorg effectief en veilig kan worden verleend.

Bovendien moet er worden voldaan art.3.4.Wvggz: de verplichte zorg kan alleen worden verleend om een crisissituatie af te wenden, om ernstig nadeel af te wenden, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene dusdanig te herstellen dat hij zijn autonomie zoveel mogelijk herwint of om de fysieke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren of te herstellen, in het geval dat door het gedrag van de betrokkene als gevolg van diens psychische stoornis kan leiden tot ernstig nadeel daarvoor.

3.2. Klachtgerichte overwegingen

Van belang voor de inhoudelijke beoordeling van de in de kliniek verleende verplichte zorg, en in casu dus de beperking van de bewegingsvrijheid en de verklaring dat klager wilsonbekwaam was, is naar het oordeel van de klachtencommissie, naast de reeds in de algemene overwegingen genoemde wettelijke bepalingen en uitgangspunten, eveneens art.8.9 Wvggz.

Dat artikel bepaalt het navolgende.

Artikel 8:9

1. De zorgverantwoordelijke neemt ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,*
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en*
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.*

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

2. De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.

3. De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

4. Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, **schriftelijk vast in het dossier**, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van de datum en het tijdstip, of:

a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en
b. er een acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

5. De zorgaanbieder, geneesheer-directeur en zorgverantwoordelijke leggen geen beperkingen op in het contact van betrokkene met de vertegenwoordiger, de inspectie of de justitiële autoriteiten.

Voorts dient de te verlenen verplichte zorg proportioneel te zijn (moet in verhouding staan tot het af te wenden ernstig nadeel), subsidiair te zijn (er moeten voor de betrokkene geen minder ingrijpende middelen/maatregelen bestaan die hetzelfde beoogde doel kunnen bereiken) en dient die zorg doelmatig te zijn (van de te verlenen verplichte zorg mag effect worden verwacht). Tevens moet de te verlenen verplichte zorg veilig kunnen worden verleend.

Tenslotte moet de zorgverantwoordelijke op grond van art.8.9 lid 3 Wvggz de betrokkene deugdelijk en gemotiveerd in kennis stellen van welke verplichte zorg zal worden verleend, waarom die verplichte zorg wordt verleend en dient hij de betrokkene te wijzen op zijn klachtmogelijkheden.

3.3. Inhoudelijke beoordeling van de klacht

Op basis van de klachtformulieren, het schriftelijke verweer, de schriftelijke toelichting van de PVP, het medisch en verpleegkundig dossier en hetgeen is besproken tijdens de hoorzitting van 18 mei 2021 oordeelt de klachtencommissie als volgt.

Aan de wettelijke uitgangspunten en procedurele voorwaarden voor het toepassen van verplichte zorg, zoals verwoord in de Wvggz in het algemeen en in art.8:9 Wvggz in het bijzonder, wordt naar het oordeel van de klachtencommissie voldaan. Zowel de crisismaatregel en daarna de voortgezette crisismaatregel voorzien in de verplichte zorg in de vorm van het beperken van de bewegingsvrijheid. Verweerder heeft door tussenkomst van de geneesheer-directeur een uitgebreid gemotiveerde schriftelijke mededeling als bedoeld in artikel 8:9 Wvggz lid 2 aan klager doen uitreiken die aan alle wettelijke vereisten voldoet. Verweerder moet een maximale termijn noemen om het steeds en herhaaldelijk opnieuw nemen van beslissingen (en opnieuw uitreiken van schriftelijke mededelingen) te voorkomen. Dat zou ook voor klager verwarrend zijn geweest. De klachtencommissie heeft geen redenen om te twifelen aan de opmerking van verweerder dat aan klager is uitgelegd dat dit een maximale termijn is en dat de beperking ook korter kan duren. Aan klager is uitgelegd waarom er voor verplichte zorg door middel van het beperken van de bewegingsvrijheid is gekozen zodat dit voor klager niet verwarrend kan zijn geweest. Dat de vaststelling dat klager wilsonbekwaam was niet is opgevolgd met een procedure naar het zoeken en benoemen van een mentor komt voort uit de inschatting van verweerder dat die wilsonbekwaamheid vanwege de manische ontregeling van tijdelijke aard was. Het heeft dan ook naar het oordeel van de klachtencommissie geen zin om die procedure te starten om ze vervolgens weer af te breken omdat de wilsonbekwaamheid wordt herwonnen. Verweerder geeft aan dat deze vaststelling is gemeld aan de geneesheer-directeur, waarbij overigens niet verweerder, maar het

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

bureau geneesheer-directeur in de praktijk die procedure start en een en ander aan de officier van justitie meldt. Naar het oordeel van de klachtencommissie zal ook de officier van justitie geen procedure starten als er sprake is van een tijdelijke wilsonbekwaamheid zodat klager daarmee ook niet is geschaad in zijn rechtspositie.

Meer inhoudelijk heeft de klachtencommissie geen redenen om te twijfelen aan de door verweerder gestelde diagnose: manische ontregeling met een ontbrekend ziekte-inzicht en ziekte-besef. Vanuit die stoornis (met aanvankelijk ook een suïciderisico) reageert klager agressief naar anderen en bedreigt klager derden. Daarbij is niet alleen van belang wat klager zegt, maar ook dat die derden dat als bedreigingen hebben ervaren. Verweerder kon klager aanvankelijk (per 21 april 2021) mede om suïcide te voorkomen beperken in diens bewegingsvrijheid. Voor de klachtencommissie staat vast dat daarmee het risico op ernstig nadeel bestond, zowel voor klager zelf (suïciderisico) als ook voor anderen (agressie en bedreigingen) en dat verweerder dat op een doelmatige wijze heeft afgewend door klager in de bewegingsvrijheden te beperken. Voor wat betreft de periode vanaf 26 april 2021 oordeelt de klachtencommissie eveneens dat verweerder dat kon en mocht doen omdat het gedrag dat klager vertoonde en dat voortkwam uit de manische ontregeling ernstig nadeel kan opleveren voor klager zelf en anderen (agressie en bedreigingen) Klager had geen ziekte-inzicht of ziekte-besef en wilde zelfs met ontslag; zorg op vrijwillige basis was daarmee niet mogelijk. Dat er aanvankelijk ook roekeloos rijgedrag als reden voor de beperking wordt opgevoerd is slordig, omdat klager zijn autosleutels had ingeleverd, maar de klachtencommissie volgt verweerder in diens standpunt dat dit niet de reden was om klager in diens vrijheden te beperken: dat was het suïciderisico, de agressie en de bedreigingen van derden.

Tenslotte heeft de klachtencommissie geen redenen om te twijfelen aan het oordeel van verweerder dat klager wilsonbekwaam was. De manische ontregeling leidde tot gedrag dat een ernstig nadeel kan opleveren voor klager en anderen: het gedrag van klager was geen door klager zelf overwogen en welbewuste keuze maar kwam voort uit de manische ontregeling. Die manische ontregeling ging gepaard met een als gevolg van die ontregeling ontbrekend ziekte-inzicht en ziekte-besef waardoor naar het oordeel van de klachtencommissie klager de gevolgen van zijn keuzes en diens handelen niet kon overzien.

De klachtencommissie zal de klachten dan ook ongegrond verklaren en het verzoek om een schadevergoeding afwijzen.

4.De uitspraak

De klachtencommissie verklaart de klachten 2021/041 en 2021/043 **ongegrond** en wijst **af** het verzoek tot schadevergoeding.

Aldus gegeven te XXXXX,

26 mei 2021,

Mr. XXXXXXXX,
voorzitter klachtencommissie Wvggz

De Klachtencommissie bestond uit:

*Dhr. mr. XXXXXXXXXX, jurist en voorzitter van de klachtencommissie;

*Dhr. XXXXXXXX, psychiater en lid van de klachtencommissie;

*Dhr. XXXXXXXX, financieel adviseur en lid van de klachtencommissie.

Op grond van art. 10:7 Wvggz kan betrokkene, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene onder de in art. 10:7 Wvggz genoemde voorwaarden tegen de uitspraak van de klachtencommissie in beroep bij de rechter. Op grond van art. 10:9 Wvggz kan de rechter de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.

Deze uitspraak zal in een geanonimiseerde versie op de site van de zorgaanbieder worden gepubliceerd.